

Gedeputeerde staten van de provincie Drenthe
Postbus 50040
9400LA Assen

bezoekadres Dokter van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NWAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum 22 juni 2023

ons kenmerk Z/23/055116-230293

behandeld door Bertho Bulthuis

uw kenmerk

e-mail BerthoBulthuis@wdodelta.nl

onderwerp Reactie waterschappen op het concept Voorontwerp Drents Programma Landelijk Gebied (DPLG).

Geacht college,

Namens de vier Drentse waterschappen deel ik met deze brief onze zorgen met u over de laatste versie van het concept Voorontwerp DPLG. In het bestuurlijk overleg van 16 juni jl. constateerden we dat twee cruciale punten ontbreken dan wel aangepast zijn.

Het concept Voorontwerp DPLG dat op 28 juni is geagendeerd in de Provinciale Statencommissie bevat volgens de vier waterschappen niet de ingrediënten die nodig zijn om de actuele vraagstukken in het landelijk gebied op te lossen en de gebiedsprocessen te kunnen starten. Het gaat om het volgende:

1. De visie op het landelijk gebied, de beleidsdoelen, de instrumenten en het verloop van de gebiedsprocessen zijn niet uitgewerkt. Ook de tien essentiële uitgangspunten zijn verwijderd uit het concept. Het concept Voorontwerp DPLG mist nu de door het Rijk vereiste concreetheid, in het bijzonder wat betreft de integrale aanpak van de verschillende opgaven. Wij voorzien dat de nadruk gelegd gaat worden op het oplossen van het stikstofvraagstuk, waarmee de integrale aanpak van de verschillende opgaven (van de partners) niet tijdig gaat lukken.
2. In het concept Voorontwerp DPLG ontbreekt de financiële raming. Door geen beroep te doen op Rijksgelden bestaat het risico dat voor de uitwerking van de plannen in Drenthe geen financiële dekking is vanuit het Rijk en de financiële druk op de regio toeneemt.

Wij willen nogmaals benadrukken dat wij het DPLG zien als een belangrijke kans om bestaande en komende knelpunten samen op te lossen. We staan als overheden voor grote maatschappelijke opgaven en we willen meewerken aan het DPLG. Juist nu zijn keuzes hoognodig! Zodat het waterbeheer ook in de toekomst houdbaar en betaalbaar is.

De vier waterschappen hebben voor het bestuurlijk overleg van 16 juni jl. gezamenlijk een reactie geformuleerd op het concept Voorontwerp DPLG. We verwijzen u naar de bijlage bij deze brief. Wij verzoeken u een afschrift van deze brief en de bijlage aan de leden van de Statencommissie te sturen voor de vergadering van 28 juni as.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur van WDODelta,

en mede namens de waterschappen: Hunze en Aa's, Noorderzijlvest en Vechtstromen.

Nicole Koks
Lid dagelijks bestuur WDODelta

Bijlage:

Reactie van de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Vechtstromen en WDODelta.
Deze reactie is op ingebracht voor het Bestuurlijk DPLG overleg op 16 juni 2023

Reactie van de waterschappen op het concept voorontwerp DPLG Drenthe

Versie DPLG 26 mei 2023

Waterschappen Drents Overijsselse Delta, Hunze en Aa's, Noorderzijvest, Vechtstromen

Versie 15 juni 2023

In de eerste plaats willen wij met deze reactie uitspreken dat wij de Provincie steunen in de enorme opdracht die zij gekregen heeft met het NPLG. Het is een bijna onmogelijke opgave om binnen de opdracht vanuit het Rijk, met uitblijvende doelen en schuivende kaders een plan te maken, dat voldoet aan de verantwoordings-eisen én de benodigde ruimte te behouden voor een zorgvuldig gebiedsproces, met tientallen partners in een maatschappelijke en politieke snelkookpan.

Voor de waterschappen is het DPLG een belangrijk programma gezien de realisatie van de opgaven voor de KRW, waterkwaliteit, waterkwantiteit en de mogelijkheid om nieuwe principes toe te passen voor de ruimtelijke inrichting. Daarnaast is het DPLG gebaseerd op de integrale aanpak van ruimtelijke vraagstukken en bundeling van de financieringsbronnen, waarbij wij als waterschap heel nadrukkelijk een adviserende, besluitvormende en samenwerkende rol hebben. Als mede-overheden hebben wij daarom vanaf het begin de hand uitgestoken om vanuit onze eigen verantwoordelijkheid mee te denken en bij te dragen aan het Drentse programma.

Nu er een concept voorontwerp gebiedsprogramma ligt dat u met ons heeft gedeeld, ontvangt u hierbij een eerste reactie van de waterschappen als partner in het proces. Wij zien dit als slechts één moment in het voortdurende gesprek dat wij ambtelijk en bestuurlijk voeren vanuit gezamenlijkheid te zorgen dat het *Beste Plan voor Drenthe* ook precies dát wordt.

Onze reactie bestaat uit twee onderdelen. Eerst willen wij u als waterschappen gezamenlijk algemene opmerkingen meegeven voor de inhoud van het DPLG en het procesverloop. Vervolgens zijn in de bijlage per waterschap specifieke aandachtspunten vermeld voor de verschillende gebieden in Drenthe.

ALGEMEEN

Water en bodem sturend

Met de Kamerbrief van 25 november 2022 is het principe van “water en bodem sturend” stevig op de kaart gezet. Het is belangrijk deze uitgangspunten verder vorm te geven in het Drentse programma. In het concept voorontwerp DPLG is dit nog onvoldoende uitgewerkt.

Voor ons is cruciaal dat we blijven kijken vanuit het systeem, met water en bodem als drager. Dat betekent dat altijd verder wordt gekeken dan het probleem: bijvoorbeeld niet alleen het beekdal, maar ook de flanken en de hoge gronden.

Het hele systeem bezien van bodem, water én het gebruik hiervan, is een randvoorwaarde om te komen tot een integraal gebiedsprogramma. Wij zien kansen om bij de uitwerking van het programma deze bouwsteen voor de nieuwe Omgevingsvisie in Drenthe vorm te geven.

Generiek en gebiedsspecifiek

Wij onderschrijven uw aanpak waar het gaat om de inzet op gebiedsprocessen waarbinnen het DPLG in deelgebieden wordt uitgewerkt en waarbij generieke kaders beschikbaar worden gesteld die nodig zijn om deze gebiedsprocessen goed te laten verlopen.

Daarvoor is het nodig dat we goed zicht krijgen op de aanpak van de gebiedsprocessen (opdracht, structuur, proces) en de inhoud van de kaders. Wij gaan ervan uit dat de provincie op korte termijn met betrokken partijen om tafel gaat om hiervoor lijnen uit te zetten. Wij denken hier uiteraard graag in mee.

Strategie en doorkijk in de tijd

Wij zien in het concept niet een duidelijke strategie waarin de verschillende vraagstukken in samenhang worden uitgewerkt. Het concept Voorontwerp DPLG wordt toegankelijker als een duidelijke relatie wordt gelegd tussen opgaven, doelen, maatregelen en instrumenten.

Voor onze organisaties is het zeer wenselijk dat hiervoor een overzicht in de tijd beschikbaar komt, zodat wij hierop bij onze planvoorbereidingen en -realisatie kunnen anticiperen.

Wij adviseren u het DPLG-proces zo snel mogelijk in de tijd in te delen in verschillende fasen en per fase, ook voor de verschillende gebieden, duidelijk doelen, opgaven en beschikbare instrumenten aan te geven.

Realisatie doelen en maatregelen KRW

Als waterschappen nemen wij verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregelen uit onze factsheets. De integrale benadering van het NPLG verbindt ze aan de bredere opgaven in het gebied. Dit versterkt de wederzijdse afhankelijkheid en we hopen dat het ook zorgt voor kansen om te versnellen, bijvoorbeeld als het NPLG leidt tot een grotere beschikbaarheid van grond.

De reeds uitgevoerde en geplande KRW-maatregelen tot 2027 zijn waarschijnlijk niet voldoende om langjarig en robuust aan de KRW-doelen te voldoen. We verwachten ook niet dat de landelijke generieke maatregelen voor meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en andere chemische stoffen voldoende zijn om de KRW-doelen te halen. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om de belasting van grond- en oppervlaktewater door nutriënten en vervuilende stoffen te verminderen. In het DPLG wordt niet duidelijk hoe de provincie hiermee omgaat en hoe dit in het DPLG wordt uitgewerkt. Dit is dan ook een onderwerp waarover we verder moeten doorpraten.

Normen nutriënten en overige stoffen

De verantwoordelijkheid voor het behalen van de normen voor nutriënten en overige stoffen ligt bij het Rijk en niet in de regio. Ook het treffen of voorschrijven van maatregelen om de normen te halen voor nutriënten en overige stoffen is daarmee taak van de rijksoverheid. Bijvoorbeeld door het (generieke) mestbeleid of voorschriften ten aanzien van de toelating van (bouw)materialen. Het is onduidelijk waar de rollen en verantwoordelijkheden voor het behalen van de normen liggen in het licht van het DPLG.

Naast generieke normering gaan wij ervan uit dat gebiedsspecifieke maatregelen nodig zijn. De provincie en gemeenten kunnen dit ondersteunen met ruimtelijke instrumenten zoals vergunningen. Een dergelijke aanpak ontbreekt nu in het DPLG.

Wij willen daarom met u in gesprek over de rollen en verantwoordelijkheden voor het behalen van de normen voor nutriënten en overige stoffen en aanvullende instrumenten om emissies te beperken.

Instrumenten

De instrumenten zijn nog niet allemaal in beeld en worden de komende jaren gaandeweg verder ontwikkeld, zodat ze kunnen bijdragen aan het realiseren van de DPLG doelstellingen. Wij vragen aandacht voor instrumenten voor duurzaam bedrijfsmanagement, innovaties, aanpassingen in het systeem van markt- en keten en dergelijke.

Wij willen u erop wijzen dat de inzet van nieuwe instrumenten altijd een aanvulling dient te zijn op de integrale gebiedsprocessen die worden georganiseerd, ze dienen niet ingezet te worden ter vervanging van deze processen.

Verder kijken dan de provinciegrens

Wij constateren dat het maken van dit concept voorontwerp DPLG een enorme opgave is waarbij de provincies de handen vol hebben bij de ontwikkeling van de doelen, opgaven, maatregelen en processen. Wij hebben ervaren dat de afstemming met de buurprovincies daardoor onder druk is komen te staan. Wij adviseren u inzichtelijk te maken hoe u met de buurprovincies (en in sommige gevallen Duitsland) zorgt voor een samenhangende aanpak over de provinciegrens heen.

Verder kijken dan het DPLG

Onder de Novex is een groot aantal programma's vermeld die onderling meer of minder samenhangen. Deze programma's hebben meestal een verschillende tijdhorizon. Wij vinden het belangrijk dat deze programma's niet los van elkaar worden gezien, maar vanuit het perspectief dat deze programma's elkaar kunnen versterken.

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering en klimaatadaptatie komen tot nog toe onvoldoende aan bod in het concept voorontwerp DPLG. Om te komen tot een robuuste en toekomstbestendige inrichting van het landelijk gebied is dit echter wel noodzakelijk. Hierbij moet niet alleen gekeken worden naar de horizon van het DPLG, maar ook naar de lange termijn.

Financiering wateropgaven

Wij constateren dat de kostenraming zeer globaal is, dat een goede onderbouwing nog ontbreekt en dat de vermelde budgetten zeer beperkt beschikbaar zijn voor de watergerelateerde opgaven. De transitie in het landelijk gebied en het systeemherstel zal ongetwijfeld leiden tot nieuwe opgaven en aanpassing van de inrichting en het beheer van het watersysteem inclusief de haarmaten van dit systeem. Dit geldt niet alleen voor de gebieden in en rond de beekdalen en N2000 gebieden. Deze opgaven kosten geld, dat geprogrammeerd zal moeten worden in het DPLG.

Samenwerking en rolverdeling

In de stukken wordt nog zeer beperkt een inkijk gegeven richting de uitvoeringsorganisatie, ook tijdens de *hackathons* is dit niet nadrukkelijk aan de orde geweest. Wat wordt de rol van de provincie, van de gemeenten, van de maatschappelijke organisaties, van de waterschappen? Dit zal de komende maanden uitgewerkt moeten worden. Wij vinden het van belang dat dit tijdig, in overleg met de gebiedspartners, plaatsvindt.

Voortzetten lopende projecten en initiatieven

Niet alles gaat in de toekomst gebeuren. Op dit moment wordt hard gewerkt aan het verbeteren van de watersystemen in het landelijk gebied en het realiseren van de KRW-opgaven. Het is belangrijk dat hier geen vertragingen ontstaan door uitstel in afwachting van de komst van het DPLG. Lopende projecten en initiatieven dienen te worden voortgezet, waarbij we ervoor moeten zorgen dat de maatregelen toekomstbestendig zijn en geen spijt maatregelen worden uitgevoerd. Daar waar koppelkansen zich voordoen die recht doen aan de doelen van het DPLG, willen we die graag nu mee kunnen laten liften: werk met werk maken, in één keer goed. Op korte termijn is het ook noodzakelijk dat de vergunningverlening weer op gang komt en dat grond beschikbaar is voor ruilprocessen vanuit het DPLG.

Datum 15 juni 2023

Waterschap Drents Overijsselse Delta
Waterschap Hunze en Aa's
Waterschap Noorderzijlvest
Waterschap Vechtstromen

BIJLAGE: gebiedspecifieke opmerkingen per waterschap

Hunze en Aa's

Grondverwerving t.b.v. de realisatie van integrale maatregelen

Binnen onze watersystemen moet nog grondverwerving plaatsvinden voor de realisatie van NNN in combinatie met KRW-maatregelen. Het DPLG biedt een kans om gebieden aaneengesloten en robuust in te richten, maar het moet de realisatie van lopende projecten en opgaven niet vertragen. Met name voor beeksystemen is een robuuste inrichting belangrijk, om voldoende voorbereid te zijn op de effecten van verdergaande klimaatverandering.

Veenkoloniën

De Veenkoloniën als uniek gebied, met een karakteristiek watersysteem komt niet als zodanig duidelijk naar voren in het DPLG. Dit doet geen recht aan het gebied en de opgaven die daar spelen. Dit is ook bij uitstek een gebied dat over de provinciegrens heen gaat en nadrukkelijk in samenhang met de Groningse Veenkoloniën moet worden gezien.

Noorderzijvest

- Voorop staat dat we blij zijn met de samenwerking zoals we die hebben in de Kop van Drenthe. Vanuit dat proces heeft Noorderzijvest ook al aanvullende input geleverd op de wateropgaven in het werkdocument.
- De gezamenlijke gebiedsaanpak van de Kop van Drenthe is wat ons betreft een goede basis voor de samenwerking in Noord-West Drenthe.
- In lijn met de ervaringen hier, pleiten wij ervoor om vooral ook in deze beginfase ruimte te maken voor experimenten en initiatieven van onderaf. Daarbij gaat het zowel om financiële ruimte, beleidsruimte als ondersteuning van het proces en de inhoud. We zien dat gebruik maken van de energie in het gebied helpt om stappen vooruit te maken. Een gebiedsproces gedijt bij vertrouwen en ruimte om te bewegen én voor verschillende snelheden. Immers, niet alle stakeholders in het gebied zijn er nu al aan toe om stappen te zetten.
- Voor het deelgebied Noord-West Drenthe adviseren wij om te duiden hoe de opgaves rond het Fochteloërveen, Leekstermeer/Matslootgebied/Westpoort en Onlanden met de buurprovincies in samenhang worden georganiseerd en hoe de verschillende bestaande structuren zich verhouden tot de NPLG Governance.
- Het lijkt ons goed om aan te geven hoe de opgave vanuit het DPLG voor Noord-West Drenthe zich verhoudt tot de NOVEX Groningen-Assen.
- We zien dat de Provincie veel verwacht van de- zogenaamde KPI-aanpak voor landbouw. Hierin wordt de relatie gelegd met de wateropgaven. Tegelijk zien we dat nog niet concreet vorm krijgen, terwijl we als waterschap via het spoor DAW met de sector werken aan deze zelfde opgave vanuit een zelfde concept via de zogenaamde Bedrijfs-Bodem-Waterplannen. We zouden deze lijnen graag robuust aan elkaar verbinden.
- Voor ons is cruciaal dat we blijven kijken vanuit het systeem, met water en bodem als drager. Dat betekent dat altijd verder wordt gekeken dan het probleem: niet alleen het beekdal, maar ook de flanken en de hoge gronden.
- Inzicht in de strategie en de verdeling van maatregelen in ruimte en tijd is essentieel om met de Provincie mee te kunnen doen. Zonder dat inzicht kunnen wij onze eigen programmeringen hier niet op afstemmen, temeer omdat we met meer provincies te maken hebben. Bij dit inzicht hoort ook hoe de watergerelateerde budgetten verdeeld worden over de deelgebieden. Een praktisch voorbeeld: hoe wordt het extra DAW budget verdeeld over de 4 beheergebieden van de waterschappen?
- Wij vragen aandacht voor de financiële arrangementen met mede-overheden. Vooral nog gaat de Provincie er van uit dat partners via de Artikel 2 procedure zelf bij het Rijk aangeven welke extra inspanning het DPLG van ze gaat vragen. Omdat de governance én het programma nog niet ontwikkeld zijn, zijn we als mede-overheden niet in staat de benodigde inspanningen te overzien. Het risico voor

de provincie is dat dit tot gevolg heeft dat de uitvoering stagneert, omdat wij de benodigde capaciteit niet voor handen hebben. Tot slot: zien wij dit risico ook voor andere gebiedspartners: zij kunnen geen beroep doen op financiering van het Rijk.

Vechtstromen

Vechtstromen vraagt in het bijzonder aandacht voor de stapeling van de opgaven bij de herinrichting van het Loodiep, het Drostendiep en het Schoonebeekerdiep. Waarbij de waterkwaliteit in het Schoonebeekerdiep voor een belangrijk deel wordt beïnvloed door bovenstroomse aanvoer van nutriënten vanuit Duitsland.

Drents Overijsselse Delta

De benodigde ruimte voor het oplossen van NBW-knelpunten is nog niet bekend. Dit wacht op de resultaten van de lopende NBW-modellering.

Oude Diep

In het oude diep zijn we al een aantal jaar aan de slag in het programma Brede Kijk op het Oude Diep. Deze samenwerking willen we graag voortzetten en benutten de komende tijd met het PPLG. We zien kansen om versneld aan de slag te gaan met de KRW opgaven rond Roode Brand Zuidmaten en de Oude Kene. Daarnaast zien we veel mogelijkheden om toe te werken naar een robuuster watersysteem en beekherstel via het PPLG.

Oude Vaart

De KRW-opgave voor de Oude Vaart bestaat uit het aankoppelen van het brongebied Elperstroom, realiseren van natuurvriendelijke oevers (6,5 km), aanleg van vispassages (13 stuks), het afvlakken van piekafvoer door aangepast peilbeheer en herinrichting en het hermeanderen/verkleinen profiel (7 km). De inschatting is dat per stuw circa 20 ha nodig is om deze opgave te realiseren.

Wold Aa

De KRW-opgave voor de Wold Aa bestaat uit het realiseren van een bypass bij de Koekoek (2 km), aanleg van natuurvriendelijke oevers (4 km), aanleg van vispassages (4 stuks, waarvan 1 gerealiseerd), profielaanpassing door kade verleggen (3 km), aanvoer water bovenstreams (1 stuk).

Beilervaart

De KRW opgave voor de Beilervaart bestaat het uit het realiseren van natuurvriendelijke oevers (2 km), 1 vispassage en het verwijderen van de eutrofe sliblaag.

Oranjekanaal

De KRW opgave voor het Oranjekanaal is de realisatie van 2 vispassages en aanleg van 7 km vooroevers.

Actuele ontwikkelingen

- drinkwaterwinningen Beilen en Sultansmeer (WMD)
- Realiseren NNN-opgaven rond Elperstroom, Rheebruggen, Uffelter Binnenveld en Ruiner Aa. (Prolander)